

Notat om nedsættelse af en undersøgelseskommission, når Folketinget har truffet beslutning herom i Folketingssalen m.v.

Notatet er optrykt efter ønske fra udvalget.

Lovsekretariatet, 4. juli 2002

1. Problemformulering

Notatet redegør først for bestemmelserne i loven om undersøgelseskommissioner og Folketingets forretningsorden for nedsættelse af en undersøgelseskommission, herunder fremgangsmåden for en sådan kommissionsnedsættelse, når Folketinget har truffet beslutning herom i Folketingssalen.

Dernæst beskriver notatet en situation, hvor initiativet til nedsættelse af en kommission kommer fra Folketinget i anden form end en beslutning truffet i Folketingssalen, f.eks. en situation, hvor et udvalgsflertal i en beretning opfordrer justitsministeren til at nedsætte en undersøgelseskommission. En sådan situation er nemlig ikke reguleret i loven om undersøgelseskommissioner.

2. Folketinget træffer beslutning om nedsættelse af en undersøgelseskommission

Det er justitsministeren, der har kompetence til at nedsætte undersøgelseskommissioner, jf. lov om undersøgelseskommissioner § 1, stk. 1, 1. pkt.

Justitsministeren skal udarbejde et kommissorium (opgavebeskrivelse) for undersøgelseskommissionen. Heraf skal fremgå, hvilke nærmere bestemte forhold undersøgelseskommissionen anmodes om at undersøge, og hvilke opgaver undersøgelseskommissionen anmodes om at udføre i forbindelse hermed, jf. lovens § 4.

Justitsministeren udpeger den eller de personer, der skal være medlemmer af undersøgelseskommissionen, og formanden for kommissionen, hvis kommissionen skal have flere medlemmer, jf. lovens § 1, stk. 2. Justitsministeren udpeger endvidere en person, der som udspørger i overensstemmelse med undersøgelseskommissionens bestemmelser tilrettelægger og foretager

afhøringer i kommissionen eller i retten, jf. lovens § 1, stk. 3.

Justitsministeren skal nedsætte en undersøgelseskommission, hvis Folketinget har truffet beslutning herom. Det følger af lovens § 1, stk. 1, sidste pkt.

Såfremt der er vedtaget folketingsbeslutning som nævnt i § 1, stk. 1, sidste pkt., sker den fornødne nærmere udformning af bestemmelserne om kommissionens opgaver i samråd med Folketingets Udvalg for Forretningsordenen eller et underudvalg nedsat under udvalget, jf. lovens § 1, stk. 4. Det samme gælder afgørelser efter stk. 2 (om, hvem der skal være medlemmer af kommissionen) og stk. 3 (om, hvem der skal være udspørger).

Det er vigtigt, at Folketinget har indflydelse på disse spørgsmål, da det er Folketinget, som har truffet beslutningen om at nedsætte undersøgelseskommissionen.¹⁾ Herom hedder det i betænkningen fra Udvalget for Forretningsordenen:²⁾

»Beslutningsforslaget vil antagelig indeholde et udkast til kommissorium eller i hvert fald en angivelse af dettes hovedpunkter. Det er vigtigt at sikre, at Folketinget efter forhandling med regeringen har den afgørende indflydelse på kommissoriets udformning. Under dette forhandlingsforløb skal det sikres, at kommissoriet vil være operativt for den kommende undersøgelse. Ud over en afgrænsning af det hændelsesforløb, der skal undersøges, skal der i kommissoriet efter forhandling med regeringen tages stilling til, om der foruden en undersøgelse af og redegørelse for det faktiske begivenhedsforløb også skal anmodes undersøgelseskommissionen om i forbindelse med dens udredning at påpege ændringer af love, administrative bestemmelser eller administrativ praksis, som undersøgelsen kan begrunde. Efter omstændighederne vil undersøgelseskommissionen som anført i loven herudover kunne få til opgave at foretage retlige overvejelser til belysning af, hvorvidt der foreligger grundlag for at søge embedsmænd m.v. draget til ansvar. Også sammensætningen af undersøgelses-